

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
Методика роботи вихователя різновікової групи
підготовки бакалавра
спеціальності 012 Дошкільна освіта
освітньої програми 012 Дошкільна освіта

Силабус навчальної дисципліни «МЕТОДИКА РОБОТИ ВИХОВАТЕЛЯ РІЗНОВІКОВОЇ ГРУПИ» підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта, спеціальності 012 Дошкільна освіта за освітньою програмою Дошкільна освіта

Розробники: Ємчик О.Г., старший викладач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

протокол № 2 від 14 вересня 2021 р.

Завідувач кафедри: (Семенов О.С.)

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта	Вибіркова
	012 Дошкільна освіта	
Кількість годин/ кредитів 150/5	Дошкільна освіта	Рік навчання – 2,3
		Семестр 4,5
		Лекції – 28 год.
		Практичні – 30 год.
ІНДЗ: немає	Бакалавр	Самостійна робота – 80 год.
		Консультації – 12 год.
		Форма контролю: <u>залік</u>
Мова навчання	Українська	

Заочна форма

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 Освіта	Вибіркова
	012 Дошкільна освіта	
Кількість годин/ кредитів 150/5	Дошкільна освіта	Рік навчання – 2
		Семестр 3
		Лекції – 12 год.
		Практичні – 10 год.
ІНДЗ: немає	Бакалавр	Самостійна робота – 110 год.
		Консультації – 18 год.
		Форма контролю: <u>залік</u>
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Ємчик Олександра Григорівна

Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук

Посада – старший викладач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Контактна інформація – Yemchik.Oleksandra@eenu.edu.ua

Дні занять – <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

На сучасному етапі розвитку суспільства держава визнає пріоритетну роль дошкільної освіти, що спрямована на всебічний розвиток дитини, формування моральних норм, набуття соціального досвіду. Вона є первинною і обов'язковою складовою системи безперервної освіти.

Реформування дошкільної освіти, зменшення кількості дошкільних закладів, а також батьківська ініціатива зумовили поширення в дошкільних навчальних закладах різновікових груп. Дошкільну освіту дитина може здобути у відповідних закладах незалежно від підпорядкування, типів, форм власності.

У сучасних умовах проблема створення різновікових груп та організації життєдіяльності дітей різного віку не втрачає актуальності. У різновікових об'єднаннях дітей розкриваються найкращі якості та здібності кожної дитини під час спілкування, взаємного навчання, взаємовпливу в різних видах діяльності.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Методика роботи вихователя різновікової групи» студенти отримають знання про особливості організації життя і виховання дітей в умовах різновікових груп; дидактичні основи та методика проведення занять у малокомплектному дошкільному закладі; особливості планування роботи у різновікових групах; загальні питання керівництва іграми дітей різного віку. Здобувачі освіти зможуть організовувати педагогічний процес у різновіковій групі; правильно поєднувати заняття, гру, самостійну діяльність в умовах різновікової групи; здійснювати керівництво самостійною діяльністю дітей.

2. Пререквізити. Постреквізити.

Попередніми курсами на яких базується дисципліна «Методика роботи вихователя різновікової групи є»: Вікова фізіологія з основами гігієни, Психологія педагогічна та дитяча, Педагогіка загальна, Вступ до спеціальності.

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання і уміння з дисциплін «Методика роботи вихователя різновікової групи є»: Практикум з дошкільної педагогіки, Педагогічна майстерність вихователя закладу дошкільної освіти, Педагогічна практика

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є підготовка студентів до роботи з дошкільниками.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

– вивчення особливостей освітньо-виховної роботи, організації життя і виховання дітей в умовах різновікової групи, вивчення психології міжвікового спілкування дошкільників, розвитку мови дітей;

- ознайомлення з дидактичними основами проведення занять в різновіковій групі;
- вивчення питання організації і методики проведення занять в різновіковій групі за одним розділом та за різними розділами програми.

4. Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності (КЗ)	КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові компетентності) (КС)	КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага)
	КС-4. Здатність до формування в дітей раннього та дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі)
	КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку
	КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку відповідно до їхніх можливостей;
	КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її у роботі з дітьми, батьками.
Програмні результати навчання (ПР)	ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.
	ПР-02. Розуміти. Описувати і аналізувати процесі розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.
	ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.
	ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
	ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.
	ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти.
	ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форми контролю/ бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Організація життя і виховання дітей у різновікових групах закладів дошкільної освіти						
Тема 1. Особливості комплектування різновікової групи	10	2	2	6		ДС/4
Тема 2. Організація життєдіяльності дітей в умовах різновікової групи	12	2	4	5	1	ДС/6
Тема 3. Особливості створення розвивального середовища в різновікових групах	12	2	4	5	1	РМГ/4
Тема 4. Організація ігрової діяльності в різновікових групах	11	2	2	6	1	РЗ/4
Тема 5. Особливості організації та керування працею дітей у різновікових групах	10	2	2	5	1	РЗ/4
Тема 6. Організація роботи з родинами дітей різновікових групи	12	2	4	6		РМГ/6
Разом за змістовим модулем 1	67	12	18	33	4	28
Змістовий модуль 2. Методика навчально-розвивальної діяльності з дітьми різновікових груп						
Тема 7. Навчально-розвивальна діяльність у різновікових групах	9	2		6	1	
Тема 8. Організація та проведення занять із розвитку мовлення, ознайомлення з довкіллям, художньої літератури	11	2	2	6	1	РЗ/К/2
Тема 9. Ознайомлення дітей з природою у різновікових групах ЗДО	10	2	2	5	1	РЗ/К/2
Тема 10. Формування елементарних математичних уявлень та логіко-математичний розвиток дітей у різновіковій групі	11	2	2	6	1	РЗ/К/2
Тема 11. Образотворча діяльність у різновікових групах	11	2	2	6	1	РЗ/К/2
Тема 12. Особливості проведення занять із фізичної культури	11	2	2	6	1	РЗ/К/2
Тема 13. Музична діяльність дітей у різновікових групах	11	2	2	6	1	РЗ/К/2
Тема 14. Особливості планування навчально-розвивальної діяльності у різновікових групах ЗДО	9	2		6	1	
Разом за змістовим модулем 2	83	16	12	47	8	12
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота № 1						30
Модульна контрольна робота № 2						30
Всього годин / балів	150	28	30	80	12	100

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форми контролю/ бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Організація життя і виховання дітей у різновікових групах закладів дошкільної освіти						
Тема 1. Особливості комплектування різновікової групи	20	2	2	14	2	ДС/4
Тема 2. Організація життєдіяльності дітей в умовах різновікової групи	18	2		14	2	ДС/6
Тема 3. Особливості створення розвивального середовища в різновікових групах	18	2		14	2	РМГ/4
Тема 4. Організація ігрової діяльності в різновікових групах	20	2	2	14	2	РЗ/4
Тема 5. Організація роботи з родинами дітей різновікових групи	9	2		6	1	
Разом за змістовим модулем 1	85	10	4	62	9	28
Змістовий модуль 2. Методика навчально-розвивальної діяльності з дітьми різновікових груп						
Тема 6. Навчально-розвивальна діяльність у різновікових групах	9	1		6	2	
Тема 7. Організація та проведення занять із розвитку мовлення, ознайомлення з довкіллям, образотворчої діяльності. Фізичної культури	18		2	14	2	РЗ/К/2
Тема 8. Ознайомлення дітей з природою у різновікових групах ЗДО	18		2	14	2	РЗ/К/2
Тема 9. Формування елементарних математичних уявлень та логіко-математичний розвиток дітей у різновіковій групі	18		2	14	2	РЗ/К/2
Тема 9. Особливості планування навчально-розвивальної діяльності у різновікових групах ЗДО	2	1			1	
Разом за змістовим модулем 2	65	2	6	48	9	12
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60
Всього годин / балів	150	12	10	110	18	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема
1	Розробити режим дня для дітей в умовах різновікової групи
2	Змодельовати розвивальне середовище в різновіковій групі
3	Розробити поради вихователю із організації ігрової діяльності в різновікових групах
4	Особливості організації та керування працею дітей у різновікових групах
5	Підготувати тези виступу на тему «Особливості навчально-розвивальної діяльності у різновікових групах»
6	Підготувати наочний матеріал для занять із розвитку мовлення, ознайомлення з довкіллям, художньої літератури
7	Підготувати конспект заняття з ознайомлення дітей з природою у різновікових групах ЗДО
8	Формування елементарних математичних уявлень та логіко-математичний розвиток дітей у різновіковій групі
9	Образотворча діяльність у різновікових групах
10	Скласти пам'ятку вихователя з врахування особливостей проведення занять із фізичної культури

Заочна форма

№ з/п	Тема
1	Розробити режим дня для дітей в умовах різновікової групи
2	Змодельовати розвивальне середовище в різновіковій групі
3	Розробити поради вихователю із організації ігрової діяльності в різновікових групах
4	Особливості організації та керування працею дітей у різновікових групах
5	Розробити форму роботи з родинами дітей різновікових групи
6	Підготувати тези виступу на тему «Особливості навчально-розвивальної діяльності у різновікових групах»
7	Підготувати наочний матеріал для занять із розвитку мовлення, ознайомлення з довкіллям, художньої літератури
8	Підготувати конспект заняття з ознайомлення дітей з природою у різновікових групах ЗДО
9	Формування елементарних математичних уявлень та логіко-математичний розвиток дітей у різновіковій групі
10	Образотворча діяльність у різновікових групах
11	Скласти пам'ятку вихователя з врахування особливостей проведення занять із фізичної культури
12	Підготувати повідомлення на тему «Музична діяльність дітей у різновікових групах»
13	Розглянути особливості планування навчально-розвивальної діяльності у різновікових групах ЗДО

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента (щодо відвідування занять, наприклад): Пропущення лекційних та практичних занять дозволяється лише за наявності поважної причини.

Політика щодо академічної доброчесності: жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Пропущені практичні, семінарські заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій шляхом тестового контролю та виконання передбаченого програмою творчого завдання. Дедлайн відпрацювання пропущеного заняття – до закриття змістового модуля згідно розкладу (виконання модульної контрольної роботи). Пропущені модульні контрольні роботи складаються до підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

V. Підсумковий контроль

Види контролю: поточний, підсумковий. Методи контролю: експрес-контроль підготовки до заняття, виконання домашніх завдань, поточне опитування, оцінка роботи протягом практичного заняття, оформлення результатів самостійної роботи, перевірка конспектів, доповіді, тестування.

Форма контролю: залік.

Питання до заліку: тестові завдання.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання

90-100 балів ("відмінно"). Глибоке оволодіння вузловими питаннями по темах. Системне, усвідомлене використання даної інформації. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими змістовими блоками. Вільна орієнтація і використання необхідного категорійно-понятійного апарату при розкритті проблеми. Мова чітка і логічна. Здатність до аналітико-узагальнюючого викладу питання, вміння формулювати висновки і пропозиції по суті проблеми.

82-89; 75-81 балів ("добре"). В цілому цілісне, усвідомлене оволодіння матеріалом, віднесеним до даного питання. В окремих випадках рівень засвоєння інформації недостатній.

Аргументація при відповідях на питання, логічність і взаємозв'язок у викладі матеріалу дещо занижені. Відчуває труднощі при відповідях на питання, у формулюванні узагальнень і висновків.

67-74; 66-60 балів ("задовільно"). Фрагментарне, несистемне відтворення інформації. Наводить лише окремі складові питання, без необхідного усвідомлення і взаємозв'язку.

59-1 балів ("незадовільно"). Необхідним категорійно-понятійним апаратом не володіє. Робить безуспішні спроби висвітлення питання на репродуктивному, механічному рівні. Не розуміє суті питання, відповідає не по суті.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	
75 - 81	C	
67 -74	D	
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незараховано (з можливістю повторного складання)

VI. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

1. Авраменко О. О. Соціалізація дітей у різновікових групах дошкільного навчального закладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08; Держ. закл. "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". О., 2014. 20 с.
2. Баглаєва Н. І. Сучасні підходи до логіко-математичного розвитку дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 1999. № 7. С. 3.
3. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник А. М. Богуш. — К. : Редакція журналу «Вихователь-методист дошкільного навчального закладу». — 2012. — 28 с.
4. Бедрань Р. В. Критеріальний підхід до виховання культури здоров'я дітей дошкільного віку в різновікових групах. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*. Педагогічні науки. 2016. № 4. С. 22–28.
5. Бедрань Р. В. Методика виховання культури здоров'я дітей дошкільного віку в різновікових групах. *Наука і освіта*. 2016. № 10. С. 194–199.
6. Бедрань Р. В. Педагогічні умови виховання культури здоров'я дітей у різновікових групах. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Педагогіка і психологія. 2016. № 47. С. 143–147.
7. Бедрань Р. В. Педагогічні умови виховання культури здоров'я дітей дошкільного віку в різновікових групах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08; Держ. закл. "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". Одеса, 2017. 20 с.
8. Беленька Г. В. Зростання дошкільника в праці. К. : Шкільний світ, 2010. 112 с.
9. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови : Підруч. / За ред. А. М. Богуш. К. : Вища школа, 2007. 542 с.
10. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : Підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Видавничий дім «Слово», 2008. 408 с.
11. Богуш А., Гавриш Н. В. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми в розвивальному середовищі дошкільного навчального закладу. *Дошкільне виховання*. 2012. № 10. С. 8–14.
12. Богуш А., Гавриш Н. В., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. К., 2006. 304 с.
13. Бочелюк О. І., Горопаха Н. М. Кімнатне квітникарство в дошкільному закладі. Вид. 2-ге, доп. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2011. 240 с.
14. Бутенко О. Г. Формування гармонійних взаємин у різновіковій групі: технологія виховної роботи. *Проблеми сучасної педагогічної освіти*. Педагогіка і психологія. 2012. Вип. 37(1). С. 134–140.
15. Виховання дошкільника в праці / З. Н. Борисова, Г. В. Беленька, Н. В. Машовець та ін. 2-е вид; стер. К. : ВІПОЛ, 2002. 112 с.
16. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 428 с.
17. Гончаренко А. Формування взаємин дошкільнят у різновіковій групі. *Дошкільне виховання*. 2000. № 9. С. 10–11.
18. Горопаха Н. М. Виховання екологічної культури дітей. Рівне, 2001. 211 с.
19. Долинна О. П., Низковська О. В. Організована навчально-пізнавальна діяльність дітей у дошкільному закладі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2010. № 7. С. 14–26.

20. Ємчик О. Використання "Дарів Фребеля" у процесі логіко-математичного розвитку дітей в різновіковій групі закладу дошкільної освіти. *Acta paedagogica volynienses*. 2021. Вип. 1. С. 23-27.
21. Зайцева Л. І. Формування математичної компетентності старших дошкільників : Метод. посіб. Х. : Веста : Ранок, 2008. 160 с.
22. Зотова І. В. Формування мовленнєвого спілкування дошкільників в умовах різновікових груп. *Наука і освіта*. 2013. № 3. С. 67–71.
23. Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ : Метод. посібн. / Н. Дятленко, А. Гончаренко, А. Шевчук та ін. К. : Шкільний світ, 2010. 128 с.
24. Іщенко Л., Підлипняк І., Дука Т. Специфіка міжособистісної взаємодії дітей в умовах різновікової групи закладу дошкільної освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2019. Вип. 4. С. 81–89.
25. Кавиліна Г. К. Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до організації образотворчої діяльності в різновікових групах дошкільного навчального закладу. *Наука і освіта*. 2013. № 1-2. С. 166–169.
26. Кавиліна Г. К. Підготовка майбутніх вихователів до організації образотворчої діяльності з дітьми різновікових груп дошкільних навчальних закладів [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04; Держ. закл. "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". Одеса, 2015. 20 с.
27. Калуська Л. Планування навчально-виховного процесу в різновікових групах. *Дитячий садок*. 2002. № 35. С. 7–11.
28. Комарова Т. С. Образотворча діяльність у дитячому садку : Програма та методичні рекомендації. Для занять із дітьми 2–6 років : Пер. з рос. мови. Х. : Видавництво «Ранок», 2007. 176 с. (Програма розвитку).
29. Кононко О. Л. Обов'язкова дошкільна освіта п'ятирічок: реалії, ризики, сподівання. *Дошкільне виховання*. 2010. № 8. С. 4–8.
30. Кравець Г. Творчі ігри. *Дошкільне виховання*. 2002. № 9. С. 21–22.
31. Крутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу : Монографія : у 2-х ч. Частина перша. Концепції, проектування, технології створення. — Запоріжжя : ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2009. 320 с.
32. Крутій К. Л. Сучасне заняття в дошкільному навчальному закладі: традиції чи інновації? Монографія / К. Л. Крутій. — Запоріжжя : ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2009. — 176 с.
33. Куліш Р. В. Використання педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського в організації навчання і виховання дітей у різновіковій групі дошкільного навчального закладу. *Педагогічний дискурс*. 2011. Вип. 10. С. 276–281.
34. Левінець Н., Плохута Я. Сучасні підходи до моделювання здоров'язберезувального середовища різновікової групи ДНЗ. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Сер. : Філософія, педагогіка, психологія. 2014. Вип. 35. С. 87–93.
35. Липський М. Організація режиму дня у різновіковій групі. *Дошкільне виховання*. 1987. № 8. С. 6–7.
36. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: педагог-дошкільник. Навчально-методичний посібник для ВНЗ. К. : Видавничий Дім «Слово», 2009. 400 с.
37. Мандруємо екологічною стежиною: дослідницько-експериментальна діяльність дітей дошкільного віку в природі / Авт.-упоряд. : С. Ю. Павлюк, Л. С. Русан, Г. І. Колосінська. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 168 с.
38. Марчук О., Мельничук Л., Шкабаріна М. Професійна підготовка майбутніх педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти до роботи з дітьми у різновіковій групі. *Нова педагогічна думка*. 2021. № 1. С. 115–119.
39. Мельник Н. І. Соціалізація дітей дошкільного віку на засадах групової взаємодії у різновікових групах. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2016. № 5. С. 17–20.

40. Меркулова Н. В., Котляр А. С. Формування культури поведінки в дошкільників в умовах роботи з різновіковими групами як педагогічна проблема. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 48. С. 176–181.
41. Методика ознайомлення дітей з природою: Хрестоматія / Укладач Н. М. Горопаха. К. : Видавничий дім «Слово», 2012. 432 с.
42. Михайлова А. І., Кушнарєнко Е. М., Губанова Н. В. Організація роботи з дітьми різновікових груп. Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2008. 64 с.
43. Наказ МОН «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція» від 12.01.2021 № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
44. Нестеренко В. В., Бедрань Р. В. Методика діагностики рівнів вихованості культури здоров'я дітей дошкільного віку в різновікових групах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. 2017. № 3. С. 268–273.
45. Нечипорук Н. І., Педько О. П., Корж Т. М. Особливості організації навчально-виховного процесу в різновікових групах ДНЗ. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 184 с.
46. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи : Збірник методичних матеріалів / Авт.-упоряд. : О. П. Долинна, А. П. Бурова, О. В. Низковська, Т. П. Носачова. Тернопіль : Мандрівець, 2011. 480 с.
47. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: Навчально-методичний посібник / За ред. Г. С. Тарасенко. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 320 с.
48. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / Авт.-упор. А. П. Бурова. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 256 с.
49. Організація харчування дітей різного віку в освітніх та оздоровчих закладах: навч.-метод. посіб. / Хоменко І. М. [та ін.] ; Нац. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. громад. здоров'я. Вид. перероб. і допов. Київ : Нац. мед акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, 2018. 115 с.
50. Особливості організації навчально-виховного процесу в різновікових групах дошкільних навчальних закладів: навч.-метод. посіб. / Упр. освіти і науки Київ. обл. держ. адмін., Київ. обл. ін-т післядиплом. освіти пед. кадрів ; авт.-уклад. Н. І. Нечипорук [та ін.]. Біла Церква : КОІПОПК, 2005. 182 с.
51. Паласевич І. Л. Дошкільний педагог як організатор міжособистісної взаємодії дітей різновікової групи. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2014. Вип. 34. С. 184–191.
52. Підлипняк І. Ю. Підготовка майбутніх вихователів до формування математичної компетенції дошкільників у різновікових групах: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань, 2014. 22 с.
53. Подоляночка. Народні рухливі ігри. Посібник / Упоряд. : Н. В. Маліновська, Т. В. Романюк. Рівне : Волинські обереги, 2007. 94 с.
54. Полєвікова О. Б., Швець Т. А. Організація пошуково-дослідницької діяльності в дошкільлі: [метод. рек. щодо орг. дослідн. навчання, картотека дослідів та експериментів для дошкільників різних вікових категорій] : [навч.-метод. посіб.]. Харків : Основа, 2018. 109 с.
55. Поніманська Т. І. Відкриваємо світ: система інтегрованих занять з дітьми п'ятого року життя. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 320 с.
56. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. / Т. І. Поніманська. К. : Академвидав, 2013. С. 423–424.

57. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2012. 264 с.
58. Прокопенко Л. В родинній групі цікаво і затишно. *Дошкільне виховання*. 2004. № 11. С. 20–22.
59. Прокопенко Л. Головні складові розвивального середовища. *Палітра педагога*. 2004. № 4. С. 24–26.
60. Пшеврацька О. Менший разом з більшим: робота у різновіковій групі за ідеями С. Русової. *Дошкільне виховання*. 2000. № 7. С. 20–22.
61. Рейпольська О. Д. Педагогічні умови мовленнєвого розвитку дітей у різновіковій групі дитячого садка (на матеріалі англійської мови): автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.08; Ін-т пробл. виховання АПН України. К., 2004. 20 с.
62. Різновікові групи: планування роботи, розробки занять, дидактичний матеріал / Упоряд.: Т. Ю. Демченко, О. В. Тимофієва. Х. : Вид. група «Основа», 2008. 159 с.
63. Романюк І. А. Аналіз, планування, контроль як функція управлінської діяльності керівника дошкільного навчального закладу. Тернопіль : Мандрівець, 2011. 280 с.
64. Романюк І. А. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі : Навчально-методичний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 280 с.
65. Русан Л., Колосінська Г. Різновікова група в дитячому садку. К. : Шкільний світ, 2007. 128 с.
66. Смольникова Г. В. Методи дослідження спілкування дітей в умовах різновікової групи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 12 : Психологічні науки. 2014. Вип. 43. С. 313–319.
67. Смольникова Г. В. Психологічні особливості спілкування дітей в різновікових групах дошкільного навчального закладу: автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. К., 2008. 20 с.
68. Смольникова Г. В. Різновікова група в ДНЗ: [посібник] Київ : Шкільний світ, 2015. 117 с.
69. Сучасна модель освітнього процесу у різновікових групах дошкільних навчальних закладів / В. Н. Шавровська, Н. В. Шавровська. Черкаси : Черкаський ЦНП, 2012. 190 с.
70. Харченко С. Бібліотека-мандрівниця: Заняття в різновіковій групі. *Дошкільне виховання*. 2008. № 5. С. 27–29.
71. Шавровська В. Метод «занурення» — сучасна модель навчання й виховання у різновікових групах. *Палітра педагога*. 2007. № 1. С. 14–19.
72. Шавровська В. Модернізація навчання і виховання дітей у різновікових групах. *Палітра педагога*. 2004. № 3. С. 8–11.
73. Шевчук А. Діти різні — методики варіативні. *Дошкільне виховання*. 2000. № 10. С. 12–14.
74. Шевчук А. С. Розвиток дошкільнят в музично-руховій діяльності: Навч.-метод. посіб. К. : Шкільний світ, 2006. 128 с.
75. Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі : Підручник / За заг. ред. Г. В. Сухорукової. К. : Видавничий дім «Слово», 2010. 376 с. : іл.